



Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar
na slavnostnem odprtju 35. festivala Dobrote slovenskih kmetij**

Ptuj, 17. maj 2024

Velja govorjena beseda!

Spoštovani predstavniki prirediteljev gospod Andrej Rebernišek, gospod Peter Pribožič in gospod Roman Žveglič,
spoštovana ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano gospa Mateja Čalušič,
spoštovana županja Ptuja gospa Nuška Gajšek,
cenjeni visoki gostje,
drage gospe in gospodje.

Vseslovenski festival Dobrote slovenskih kmetij je že 35. (petintridesetič) povezal pridelovalce in predelovalce ter ljubitelje slovenske hrane od blizu in daleč. Hvaležna sem vam za povabilo na ta pomemben festival z dolgo tradicijo, ki sega še v čas pred samostojno Slovenijo, danes pa vključuje tudi štiri slovenske zamejske kmetijske organizacije iz Avstrije, Hrvaške, Italije in Madžarske, združene v koordinacijo AGRASLOMAK. Številčna udeležba in tudi množičen obisk potrjujeta podporo in naklonjenost ljudi do lokalno pridelane hrane in slovenskega kmetijstva. Danes sem z vami zato, da srčno podprem slovenske kmetice in kmete in poudarim vlogo lokalno pridelane hrane za gospodarstvo in blaginjo ljudi.

Ko pomislimo na lokalno pridelano in predelano domačo hrano ter naše kmetijstvo, imamo v glavi romantično podobo. Pomislimo na gričke z vinogradi, živali na pašnikih v visokogorju, rosno svežo zelenjavo, dišeč kruh iz moke domačega mlina, lokalne sirarne in mesnice ter pršut, ki se suši pod streho stare domačije. Podoba čudovitega, urejenega, a še vedno naravnega in zdravega slovenskega podeželja to predstavo le še utrjuje.

Takšno podobo soustvarjamo vsi. Vsi smo, neposredno ali posredno, zanjo tudi odgovorni: ljudje na podeželju in ljudje v mestih, ko kupujemo hrano. Vsakokrat, ko stojimo pred policami v trgovini ali pred stojnico na tržnici, se moramo zavedati pomena, teže in posledic naše izbire. Odločitev za slovensko hrano je izraz spoštovanja do naše identitete in zavedanja, da smo za našo blaginjo in prihodnost slovenskega podeželja soodgovorni vsi.

Slovenski pisatelji so v preteklosti spisali veliko zgodb o težkem življenju slovenskega kmeta – in niso se motili. Zaradi geografskih značilnosti, kot sta goratost in pokritost z gozdovi, je na treh četrtinah vseh kmetij v Sloveniji kmetovanje še posebej trdo delo. Dostop do teh kmetij je nemalokrat otežen, vendar potrošnikov in naše živilske industrije to ne sme odvrnati. Takšna predanost kmetov in kmetov si zasluži spoštovanje in prilžnost. Zelo pomembno se mi zdi, da vedno poskušamo najti pot do kmetij in sklepati dogovore z lokalnimi pridelovalci in rejci, še posebej z manjšimi družinskimi kmetijami. Navsezadnje je od tega odvisna tudi naša prehranska suverenost.

Gospe in gospodje,

kakšno hrano jemo? Od kje izvira? Ali je zdrava hrana dostopna vsem? Kakšen vpliv imajo njena pridelava, predelava in pot do potrošnika na podnebje, ohranitev biodiverzitete in naravnih vrst, stanje planeta in živih bitij na njem? Ali naš prehranski sistem, torej veriga od kmetov do potrošnika, omogoča zaposlitve, blaginjo in dodano vrednost, ki jo ustvarjajo domače roke in domače znanje z viri, ki jih imamo v Sloveniji na razpolago?

O tem smo se pogovarjali na drugem Predsedničnem forumu novembra lani. Skupaj s strokovnjaki in predstavniki kmetijstva smo po forumu oblikovali priporočila, s katerimi želimo pomagati pri izboljšanju prehranske suverenosti, doseganju potenciala slovenskega kmetijstva in tudi pri izboljšanju položaja kmetov in kmetov. (Najdete jih na moji spletni strani.)

Odgovori na prejšnja vprašanja so kompleksni, vendar se zdi, da so nekateri na dlani, ko se ozrem okoli sebe po prizorišču festivala. Lokalno pridelana in predelana hrana v kontekstu prehranske suverenosti še bolj pridobi na svojem pomenu. K temu veliko pripomorejo nove metode kmetovanja in predelave, ki jih preizkušajo mladi prevzemniki kmetij, inovativni mladi kmetice in kmeti.

Ko torej stojimo pred polico z izdelki ali na tržnici in izbiramo med slovensko hrano in prehranskimi izdelki ter poceni konkurenčnimi izdelki iz tujine, pomislimo torej na to, kaj naša odločitev pomeni za slovensko, doma pridelano hrano in za našo prehransko suverenost.

Pomeni odločitev za dobro, kakovostno hrano z jasnim izvorom in sledljivostjo. Pomeni odločitev za ohranitev družinskih kmetij, za ohranitev delovnih mest na podeželju in v slovenski živilski industriji ter za ekonomsko in socialno vitalnost podeželja in slovenskega gospodarstva. Pomeni tudi manjšo odvisnost od uvoza in različnih ekonomskih tveganj, višjo dodano vrednost in storilnost ter bolj integrirane agroživilske verige. Pomeni sposobnost in zmogljivost, da bomo vse to znali in zmogli doseči v čedalje pogostejših ekstremnih vremenskih razmerah in ob posledicah podnebnih sprememb.

Odločitev za slovensko hrano je odločitev za prihodnost in za dobrobit skupnosti. Za ohranitev bogate kulturne dediščine in kulturne krajine, za ohranjanje rodovitnosti tal, za varovanje narave in okolja ter z vsem tem za ohranitev in nadaljnji razvoj prav tiste romantične podobe našega podeželja, o kateri sem govorila prej in ki jo imamo tako zelo radi.

Spoštovane slovenske kmetice in kmeti,

vi ste slovensko podeželje. Njegova preteklost, sedanjost in prihodnost. Pridne roke, brez katerih ne bi bilo dobrot slovenskih kmetij. Vi ste tisti, ki najbolj skrbite, da je slovensko podeželje tako edinstveno. Narava nam je dala zelo razgiban teren in skoraj 90 odstotkov ozemlja Slovenije leži na nadmorski višini 300 ali več metrov. Naselja so zato majhna in razpršena, biotska raznovrstnost izjemna, kulturna krajina pestra, okolje pa dobro ohranjeno. Tudi po vaši zaslugi. Zato trdno verjamem v vašo vodilno vlogo pri spremembah na bolje in iskanju trajnostnih rešitev ter prilagoditev na posledice podnebnih in družbenih sprememb. Pri tem ne smete ostati sami – ljudje vam moramo pomagati, odločevalci vam moramo prisluhniti in vas vključiti v oblikovanje rešitev na izzive, s katerimi se soočamo. Vedno sem vam pripravljena prisluhniti.

Gospe in gospodje,

veliko število zaščitene živil in jedi, lokalnih in regionalnih znamk s področja kulinarike in gastronomije na tako majhnem in raznolikem prostoru ter prepoznavnost onkraj meja naše domovine laska vašemu delu, nas pa navdaja s ponosom in hvaležnostjo, da vas imamo. Iskrene čestitke in poklon za celoletni trud in delo vsem kmeticam in kmetom slovenskih kmetij, z območja Slovenije in zamejstva. Dobrote slovenskih kmetij vidim tudi kot pomemben potencial za medsektorsko povezovanje, npr. s turizmom in gastronomijo, kot se je v preteklosti že izkazalo v projektu Slovenija – Evropska gastronomska regija 2021.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki vsako leto namenja sredstva v višini 225.000 evrov za spodbujanje in ohranjanje kmetijstva ter razvoj slovenske identitete kmetijskim, razvojnim in izobraževalnim organizacijam Slovencev v zamejstvu. S tovrstnimi projekti ministrstvo podpira medsebojno sodelovanje in spodbujanje, izmenjavo informacij in dobrih praks na področju kmetijstva ter tesnejše sodelovanje med slovenskimi kmeti na tej in oni strani meje. Država pa ne sme pozabiti na namakanje, rastlinjake in razprševanje proti zmrzali. Tudi tu kmetje potrebujejo finančno pomoč.

Zahvala gre tudi prizadevnim organizatorjem prireditve in ocenjevalcem v strokovnih komisijah, ki so letos morali oceniti preko tisoč izdelkov. Verjamem, da naloga ni bila lahka. Je pa bila zelo okusna.

Spoštovane kmetice in kmetje, prireditelji, obiskovalke in obiskovalci,

komaj čakam, da vam stisnem roko, se sprehodim po razstavi in poskusim katero od letošnjih dobrot slovenskih kmetij.

Hvala, le tako naprej in srečno!